

Zamruczenie

Dwa pytania o aktywność łacinników w ziemi świętej do końca wieku XV
,,Nie wskazuje żadnego z podręczników'' (najlepszy M. Balard, łaciński Bliski Wschód XI-XV)
Podstawą egzaminu jest wykład

Wykład 1: Rzymska ziemia święta

Ziemia święta definiowana jak w rzd 15, 18

Jerozolime ustawiano na środku świata, na styku trzech wielkich wód.

Łacinnicy - ludzie żyjący na zachodzie którzy mają wspólną wspólny korpus fajnych historii (poza niesieniem uniwersalnych prawda zbawienia historie te były też atrakcyjne). Korpus ten przyciągał ludzi do tych miejsc. Stąd w wieku IV i V rozpoczęła się „turystyka” do ziemi świętej. Pierwotnie drogę tą można było całkiem szybko przebyć, z czasem jednak oddala się.

Onomasticon, dzieło Euzebiusza, biskupa Cezarei - dzieło napisane po Grecku, w którym autor identyfikuje miejsca opisane w Biblii (rok wydania 324).

Jerozolima została zniszczona, powstała ?Aelia Capitolina? Zburzona tam świątynie afrodyty a zbudowano Bazylikę Grobu Bożego.

Sokrates Scholastyk napisał historię kościoła

W rzymie doszło do zmian politycznych w Rzymie. Wyrażono wtedy zgodę na zniesienie tej świątyni afrodyty a zaczęto szukać golgoty.

Miano znaleźć to miejsce i zaczęła się rekonstrukcja

Helena w 326 odbyła podróż do syrii (przedstawiana jako pielgrzymka). W czasie jej wizyty w jerozolimie odnaleziono relikwię krzyży wszystkich trzech. Przywiozła dość dużo tych relikwii.

Anonim z Bordeaux - Itinerarium - autor opisuje miejsca które odwiedził na wschodzie ze starego i nowego testamentu. Wspominał że był w takiej celi, która jego zdaniem była tą samą celą w której Salomon pisał księgę mądrości.

Egeria 381-384 - Rzymska matrona, patrycjuszka z Galii, znana w imperium Rzymskim (zatrzymuje się w zajazdach dla urzędników/armii, biskupi ją przyjmują). Wynika, że założyła wspólnotę zakonną dla kobiet (opisała liturgie dla swoich siostr). Zna Onomasticon i wiele opowieści apokryficznych. Szuka miejsc z Biblii i je odnajduje. Oprócz niej inni też szukali tych miejsc (tacy prototuryści). Opisuje rodzący się kult relikwii na przykładzie krzyża świętego.

Hieronim ze Strydonu 373 - wybrał się grupą do ziemi świętej jego kompanii się pochorowali on trafia do ziemi świętej, jest tam przez pewien czas pustelnikiem, po czym wraca do rzymu. Tam przebywa w otoczeniu papieża Damazego. Hieronim dla łacinników był bardzo ciekawy, bo zrobił wszystko co było wtedy modne. Po śmierci damazego wybiera się dalej na wschód. Część ludzi z jego wyprawy wraz z nim osiedla się tam. Przetłumaczył też na łacinę Onomasticon.

Paula i Eustochium - dwie matrony które towarzyszyły Hieronimowi, napisały listy do rzymian gdzie opowiadały jak jest

ok. 440 Epitome - kolejny opis miejsc świętych - zapewne napisał go Eucheriusz bp Lyonu - wymienia bardzo dużo kościołów, które wcześniej tam nie istniały. Jerozolima stała się chrześcijańskim miastem (w 453 zostanie podniesiona do stolicy patriarchalnej)

przed 530 Teodozjusz, De situ terrae sanctae - kolejny opis jerozolimy

ok. 570 - Anonim z Piacenzy - „przeciętny” przybysz do jerozolimy - poświadcza że miał kontakt z relikwiami np czaszką św. teodoty. Siedzi przy tym samym stole przy którym siedzieli weselnicy w kanie galilejskiej i na nim wyskrobuje imiona rodziców dla błogosławieństwa. Opisuje ślady na kamieniach które chrystus zostawił podczas męki pańskiej. W tych śladach robi się odlew. Jak pojechał do Egiptu zobaczył spichrze które faraon kazał zbudować z powodu 7 lat obfitości.

Na wschodzie nie było przepisów zabraniających odkopywania grobów, oraz jest tam bardzo dużo relikwii które nie były szczątkami i to one trafiają na zachód.

Te podróże na wschód przyczyniły się do zmiany postrzegania relikwii - na wschodzie było ich więcej - powoli akceptowana relikwie z ludzi.

Grzegorz z Tours piszę też o tych spichrzach, opowiadał o królu który wygrywał wojny bo miał zawsze przy sobie paluch św sergiusza.

Avit - biskup Vienne - wysłał poselstwo do ziemi świętej aby pozyskać relikwię.

Ciekawostka - przeprowadzono badanie według których sprawdzono że wszystkie relikwie krzyża świętego są zrobione z tej samej czarnej sosny.

VI w. Epoka przemian

Chosroes I zajmuje i niszczy Antiochię (była to pierwsze biskupstwo św. Piotra)

Syrię nawiedzają trzesienia ziemia

Rośnie dystans między wschodem i zachodem, na zachodzie jednak pozostanie pamięć. Chrześcijaństwo rozprzestrzenia się poza świat rzymski, wraz z nim te atrakcyjne historię i pamięć o wschodzie.

Pomruk 2: Przejęcie ziemi świętej przez Muzułmanów

Persowie pod Chosroesem II najeżdżają na łacinników

Herakliusz odzyskał relikwie chyba królowej Miriam. (data 21 III 629 - wniesienie relikwii krzyża do jerozolimy)

632 - muzułmanie wdzierają się w celach łupieżczych do jerozolimy

633 - drugi najazd, patriarchą był Sofroniusz

635 upadek Damaszku, później aleppo i antiochii

Broniły się miasta nadmorskie

Herakliusz przybył, lecz odniósł porażkę

VII 637 - II 638 - poddanie się jerozolimy - kapitulacje złożył

cezarea upadła w 640, prowincja syryjska zajęta

Sukces muzułmanów to efekt problemów wewnętrznych cesarstwa.

Na terenach ziemi świętej zostaje ograniczona swoboda chrześcijan

pakt omara - chrześcijanom gwarantowany jest pewien zakres swobód (nie próbowano ich nawracać), jednak zakazuje im budowania nowych świątyń, noszenia broni, jazdy konnej, współpracy z wrogami islamu.

Najgorzej mieli ci podlegli konstantynopolowi (chalcedońscy) , bo był to ich główny przeciwnik.

Większość mieszkańców tych prowincji to już byli chrześcijanie.

Woleli mieć wolnych chrześcijan ale z większym podatkiem.

dar-al-islam (dom islamu) / dar-al-harb (dom wojny)

została ustalona granica. Zgoda na jej przekroczenie (aman) mogła być udzielona przez każdego muzułmanina.

Dom islamu to miejsce gdzie obowiązywało prawo szariat.

640-644 - najazd na Egipt
Najazd persów
Wyraźnie spada liczba kontaktów.

640 - obejmuje urząd gubernatora syrii Moawija (z mocy omara)
660 - zostanie kalifem
Centrum - damaszek

Moawija potrzebował kadry, większość syrii to byli chrześcijanie, więc chcąc obsadzić urząd kontrolera finansów, lekarza itp musiał sięgać po chrześcijan. Był dlatego dość tolerancyjny
Chrześcijanom podbitym nie było tak źle, nie chalcedońscy nie mieli nawet takich nacisków na podporządkowanie się.
Świątynie mogą trafić do mniejszych zeznań
muzułmanie budują flotę, koniec dominacji floty bizantyjskiej
zaczyna się proces islamizacji jerozolimy

Chrześcijan nie interesuje za bardzo wzgórze świątynne (było zniszczone i była tam jakaś ?świątynia jowisza?). „Kamień na kamieniu" - chrystus przepowiedział zniszczenie świątyni. Ich ośrodkiem świątynnym był kościół grobu bożego. Wzgórze świątynne przekształcono w skład śmieci.

Teofanes pisze: omar kiedy wszedł do miasta, oprowadzany przez Sofroniusza poprosił aby zabrano go na wzgórze świątynne. Zobaczył że jest to miejsce opuszczone. Widząc to, rzucił się na kolana i zaczął odgarniać kamienie. Później Muzułmanie zrobią tam meczet.
Jerozolima nie została zdobyta szturmem i relacje były dzięki temu nieco inne.
Pierwszą budowlą na wzgórzu świątynnym jest muzułmański dom modlitwy.

670-680 jerozolime odwiedza biskup Arculf z Galii. Wracając, wpada w sztorm i trafia do Jony i tam opowiada co widział w ziemi świętej. „Di situ Terrae Sanctae"
Opisuje że na wzgórzu w budowli muzułmańskiej miesci sie jakaś ogromna liczba ludzi. W Jerozolimie odwiedza też wiele miejsc świętych, gdzie chrześcijanie prowadzą dalej spokojnie wspólnoty mnichów.
Jego przewodnikiem jest Piotr z Burgundii - człowiek który tam przybył z zewnątrz i tam został.

Relacja Arculfa opisana Adamnanowi
Ziemia Święta jest pełna cudów - 12 września - Wielki Targ w Jerozolimie. 14 września jest Święto Podwyższenia Krzyża. Wedle legendy co roku 13 września jest potężna ulewa. Ten cud dzieje się regularnie, więc jest cudem, który każdy chce zobaczyć i działa na wyobraźnię.
Arculf opisuje masę relikwii, takich jak:
- włócznia, którą przebito Jezusa
- chusta, którą otarto twarz Chrystusa
Widzi ślady stup chrystusa gdzie wstępował do nieba. Chciano było położyć na nich marmurowe płyty ale nie dało się przez moc st0pek.
Widzi też wodę która była wodą po pierwszym obmyciu chrystusa po narodzinach.
Opisuje owady, który skaczą jak żaba i mówi że to ta szarańcza którą żywił się jan chrzciel.
Odwiedza grób świętego Hieronima
Mówi też, że widział „inne rzeczy" natomiast nie będzie o nich opowiadał bo nie były one chrześcijańskie.
Cała relacja opatrzona była ilustracjami.

Beda Czcigodny - De locis sanctis
Jest to książka oparta o relację Arculfa, który opisał to Adamnanowi, opisana jako zbiór o Ziemi Świętej (plagiat?).

Zapewne w 685 kalif Al-Malik zaczyna budować kopułę na skale - Kubbat as-sachra - budowla ma chronić świętą skalę.
Mówi się, że chciał przyćmić to co zbudowali chrześcijanie
Muzułmanie nie kontrolują mekki, więc chcą zbudować sobie drugie ważne centrum sakralne, pada na jerozolime
Al-Walid I - buduje meczet najdalszy, tzw. Al-Aqsa. Jest on upamiętnieniem nocnej podróży Proroka, która j`est opisana w Koranie.
Nie zachowały się żadne muzułmańskie opisy wzgórza świątynnego sprzed X w.
Okazuje się w pewnym momencie, że Ziemia Święta jest ważna dla chrześcijan i muzułmanów jednocześnie.
Modlitwa na Wzgórzu Świątynnym jest równa 50 000 innych modlitw - taka tradycja kształtuje się w Jerozolimie.
Miriam urodziła Isu w Jerozolimie - tak uznają muzułmanie. Żłóbek wedle tradycji miał mieć odciski palców Marii. Analogiczna legenda do tej o odbiciu palców Jezusa w kolumnie podczas bicowania.
Jerozolima rośnie do rangi Medyny, co zrodzi problemy gdy chrześcijanie będą chcieli je później odzyskać.
Haram as-Szarif - Wzgórze Świątynne po arabsku.

722 - 729 - Willibald - Anglik, biskup Eichstadt. Święty kawałek świata.
Opisuje relację z Ziemi Świętej. Poświadcza, że sytuacja chrześcijan nie jest tak dobra, jak kiedyś. Sytuacja chrześcijan się pogarsza.
Od chrześcijan w Nazarecie pobiera się pieniądze za korzystanie ze świątyni, pogarsza się możliwość wyznawania wiary. W latach 40. VIII w. podatki (pogłówne) zostaje nałożone także na mnichów. Jest on też podniesiony dla wszystkich.

758 - niszczenie krzyży na wieżach świątyniach chrześcijańskich
Centrum muzułmańskiego świata przesuwą się na południowy wschód. Abbasydzi przenoszą się do Bagdadu. W nowym świecie władzy muzułmańskiej nie ma tak wielu chrześcijan, więc Abbasydzi już nie są na tyle wyrozumiali.

Sobór Nicejski II - 787:

- zaproszeni patriarchowie kościołów na terenach zajętych przez muzułmanów (Aleksandria,Jerozolima, Antiochia)
- nie pojechali oni na ten sobór bo zaproszenie wydał wróg muzułmanów
- wysłali posłów bez żadnych dokumentów, aby nie budzić podejrzeń, że kontaktują się z kościołem
- pakt Omara - został sformułowany po tym, jak Omar opanował Syrię. Zespół regulacji prawnych dotyczących wyznawców religii
- z perspektywy muzułmanów w II poł. VIII w. wrogiem jest Bizancjum. Relacje z nim mogłyby budzić obawy. Kalif cieszył się z napięć między chrześcijanami.

Świat łaciński do tej pory jest mało ważny. Kalifat bagdadzki się tym nie przejmuje.
Zmiana następuje, gdy w 765 - Pepin wysyła poselstwo do kalifa Mansura. W 765 relacje miały charakter rozmowy o ostatnim z Umajjadów na Półwyspie Iberyjskim.
Umajjadzi byli wrogami Pepina i Mansura
Świadczy to o tym, że na dworze pepina istnieje świadomość o tym co dzieje się w ziemi świętej
768 - Pepin umiera, nie ma bezpośrednich konsekwencji
Świat łaciński próbuje nawiązać kontakty ze światem islamskim, łacinnicy zaczną napływać na bliski wschód ponownie, już w czasach Karola Wielkiego.

Pomruk 3: Kontakty Karola wielkiego z ziemią świętą

797 karol wysyła poselstwo - Lautfrid, Sigimund, tłumacz Izaak do Kalifa Harun ar-Raszid

Dwaj posłowie nie dożyli końca podróży. Karol Wielki bardzo chciał dostać słońia. Słoń dotarł do Italii po czym niedługo zmarł (była legenda o tym że jak słoń zdycha to zamieniań się cały w kość słoniową).

799 do Akwizgranu przybywa poselstwo od patriarchy Jerozolimy - miał relikwię, błogosławieństwo, i list w którym oznajmia że objął urząd. Był to gest który robiono wobec cesarza.

Karol zachował się tak jak należy - wysłał jałmużnę do jerozolimy.

800 - poselstwo kapłana Zachariasza

807 - posłowie od patr. Tomasza - w tym samym czasie przybywa poselstwo z bagdadu.

809 - Łacińscy mnisi z Góry Oliwnej - Przyjeżdżają najpierw do Rzymu, potem do Karola. Utrwała się przekonanie że Karol jest dobrodziejem który wspiera kościoły ziemi świętej.

810 - kapitularz z Aix-la-Chapelle - Karol wielki zadeklarował środki na odbudowę kościołów z ziemi świętej.

Karol wielki sporo uzyskał dla chrześcijan. *prawdopodobnie ułatwił pielgrzymki i ufundował kościół Santa Maria Latina na południe od grobu bożego. Utworzenie nowego kościoła wychodziło poza ustalenia paktu Omara, co oznacza że Kalif musiał zaakceptować tą decyzję. Oprócz niego powstało również hospicjum. Duchowni utrzymywali się tam do ok. XI w. Oprócz tego Karol Wielki kupił około Jerozolimy winnicę która dawała dochód.

808-810 commemoratorium de casis Dei vel monasteris - przygotowany lub przetłumaczony dla karola wielkiego spis informacji o kościołach w Jerozolimie. Mowa tez jest o tym, że w kościele grobu bożego są mniszki z „imperium władcy karola" - możliwe że była to kolejna fundacja. Częste wymiany poselstw oznacza częstą wymianę pieniędzy i podarunków. Łaciński władca zaczyna być już na tyle silny, że jest postrzegany przez stronę muzułmańską jako potencjalny partner polityczny. Oznacza to też, że chrześcijanie stają się zakładnikami gry politycznej.

809 - umiera Karol - po jego śmierci część z ufundowanych kościołów złupiono (w tym nawet kościół grobu bożego). W 813 obserwujemy zjawisko części migracji chrześcijan na Cypr (będący wtedy pod Bizancjum). Patriarcha prosi też wtedy papieża o pomoc. Karol Pobożny wysła wsparcie chrześcijanom w ziemi świętej - wytwarza się praktyka takiego wsparcia. Rodzi się pogląd, że łacińska europa powinna być odpowiedzialna za stan ziemi świętej - jest to skutek panowania Karola Wielkiego, który stał się wzorem dla władców łacińskich.

W pierwszej połowie IX w. przychodzi trudny okres ekonomiczny (głód, migracje itp.). Spora część migrujących z Jerozolimy to byli muzułmanie - przez co chrześcijan procentowo jest tam więcej. Przez to znowu chrześcijanie mają się trochę lepiej. (w regulacjach z IX wieku przypomina im się że nie mogą jeździć konno oraz chrześcijanie i żydzi muszą oznaczać swoje domostwa). Patriarche również zaatakowano za to, że brał udział w procesie odbudowy kościoła grobu bożego.

867 Bernard Mądry opisuje swoją podróż do ziemi świętej. Opisuje, że fundacje karolowe nadal działają. Przed tym hospicjum jest zorganizowany targ, i mogą czerpać z niego dochody. W jego ocenie podróżowanie było lepsze w jerozolimie niż w lombardii. Wspomina też o poprawnych relacjach. Mamy też list z tego roku patriarchy jerozolimy do konstantynopola gdzie opisuje relacje chrześcijan z muzułmanami - nie opisuje tam jakichś szczególnie ciezkich sytuacji - to „przekręcenie śruby" nie przerodziło się na jakąś stałą presję.

970 - Benedykt z klasztoru św. Andrzeja na Monte Soracte - jest tam historia o tym jak Karol Wielki odwiedza Jerozolimę, spotyka się z Kalifem i skutkuje to dobrymi rzeczami dla chrześcijan.

1080 - kolejna legenda o karolu wielkim - karol wielki otrzymał poselstwo z Jerozolimy z prośbą o pomoc, wysłuchał i wyruszył na wschód. Spotkał się z cesarzem i udał się do Jerozolimy zatroszczył się żeby było dobrze. W konstantynopolu otrzymał relikwię i z nimi wrócił do Europy. Mowa jest o tym, że wyruszył z liczną armią.

Witraże w Chartres - na oknie witrażowym przedstawioną mamy legendę o podróży Karola na wschód.

Pomruk 4: Ziemia święta pod fatymidami

969 - Fatimidzi przejmują ziemie świętą. Chcą zarabiać pieniądze, i chcą to robić poprzez handel

tutaj dziura zaspąłem sobie

Biskup z padwy odwiedził jerozolimę sześć razy

Rozpoczyna się ruch pokutny do jerozolimy.

~985 Mukaddasi pisze o dość dużej mniejszości chrześcijańskiej w Jerozolimie.

Szymon z Mantui - 983

Szymon z Trewiru - był przewodnikiem po Jerozolimie, potem został eremita, służył w klasztorze na górze Synaj. Został wysłany do europy z prośbą o jałmużnę.

996 umiera Al-Aziz - nowy Kalif Al-Hakim. Był synem chrześcijanki

Al-Hakim rozpoczyna represje - nakaz noszenia wyróżniających strojów (przypomnienie - ten nakaz już istniał). Dodatkowo każe się chrześcijanom nosić długie ciężkie krzyże. Potem nakazuje burzenie kościołów.

Proces ten trwał do 1012/1013 - został przerwany przez najazd beduinów.

1001 - kończy się rozejm z Bizancjum.

Pielgrzymowanie staje się modne - ruch pątniczy.

Nasir Khusraw - pisze o akweduktach co wylewa wodę do morza.

Mr mr mr mr mr: Przygotowywanie do pierwszej krucjaty

Stosunek chrześcijan do wojny to sprawa skomplikowana. Z jednej strony naród wybrany może sobie wojować. Żydzi czekają na *króla wojownika*. Pierwsi myśliciele chrześcijańscy mają problem z wojną. Bardzo chętnie posługujemy się mitologią wojenną. Augustyn i ambroży chcieli rozwinąć koncept *wojny sprawiedliwej*. Później mamy do czynienia z barbaryzacją chrześcijaństwa/chrystianizacją barbarzyństwa.

Rzymianie nie chodzili z mieczami przy pasie - robili to barbarzyńcy dlatego lepiej przyjęli koncept „chrześcijańskiego jihu

Misje takie jak misja św bonifacego były prowadzone orężem lub pod groźbą jego użycia.

Muzułmanie na południu, wikingowie i rusini na wschodzie - walki z *przeciwnikami wiary*, jednak nadal wojna jest naruszeniem norm moralnych. Nawet za zabójstwo na *wojnie sprawiedliwej* trzeba było pokutować (co prawda 7/14 dni lekkiej pokuty, ale nadal).

Kapitularz Karola Wielkiego mówi że przy armii mają być kapelani. -

886-906 - dziesięciu biskupów niemieckich zginęło w walce

Kiedy Rzym był zagrożony to papież Leon IV i Jan VII wzywają do obrony kościoła. Nagrodą miała być wieczność.

Żywot Gerarda z Aurillac - rycerz który nie zabijał a wygrywał.

Trwa cały czas rekonkwista.

Władze pizy i genui zawarli sojusz w 1015/1016 przeciwko piratom muzułmańskim - pobłogosławił ich papież Benedykt VIII.

lata 80 XI w. Pizańczycy niszczą Palermo. Wiktor III 8

Lata 80. XI w. - atak pizański na Palermo. Zawarto także sojusz Pizy, Genui, Rzymu i Amalfi. Związek pobłogosławił Benedykt z Modeny. Wiktor III pobłogosławił także ten związek.

Urban II więc nie wprowadził żadnej innowacji

Lata 80.190. XI w. - korespondencja papieża z Bizancjum i umowy przeciwko muzułmanom.

Robert, hrabia Flandrii - 1087 - 1090191 odbył pielgrzymkę do Ziemi Świętej w otoczeniu zbrojnych, których musiał czasami użyć.

W drodze powrotnej zatrzymał się w Konstantynopolu. Cesarz Aleksy Komnen poprosił go o zorganizowanie grupy najemników, którzy mieli pomóc Bizancjum w walce z muzułmanami. Udało się - Robert się zaangażował. Cesarz listownie podziękował.

Na wschodzie koncepcja świętej wojny się nie przyjęła.

Synod w Piacenze - 1095 - po nim zatrzymał się w Le Puy i spotkał się z Ademarem, biskupem Le Puy. Był on gwałtowny, operatywny i był w Ziemi Świętej już wcześniej.

Listopad 1095 - synod w Clermont. Przemawia Urban II. Mamy cztery relacje, najważniejsze są - Roberta Mnicha i Fulchera z Chartes. Potwierdzają one, że papież był zainteresowany ziemią świętą. Zwracał uwagę na aspekty religijne, społeczne, gospodarcze. Była też mowa o nagrodzie wieczności za udział w tym przedsięwzięciu. Papież też miał interes polityczny - możliwe rozwiązanie schizmy wschodniej oraz skupienie rycerstwa europejskiego wokół papieża (konflikt uniwersałów papieskich i cesarskich).

O obecności ziemi świętej w kulturze świadczy chociażby obecność imienia Jerozolima.

Czynników dlaczego rycerze ruszyli na krucjatę było wiele - był to splot czynników: chciwość, chwała, pobożność itp. Różni ludzie mieli raczej różne motywacje.

Odzew na mowę papieża był bardzo mocny, europa była zainteresowana świętą wojną - mogła sobie pozwolić na tak wielkie przedsięwzięcie (wcześniej to nie było możliwe, chociażby przez najazdy węgrodw i inne zagrożenia zewnętrzne). Ziemia święta była też obecna w święcie łacińskim - znani byli ludzie z niej. Europa mogła wysłać dużą armię bez załamania systemu funkcjonowania społeczeństwa

Już pierwszego grudnia Raymond, hrabia Toulouse dał znać, że wyruszy na krucjatę - świadczy to o tym, że wcześniej już byli dogadani w tym temacie. Papież też raczej mógł być na tyle odpowiedzialny że przed ogłoszeniem „zbadał teren”.

Szóste mruczenie: Pierwsza krucjata

Wyznaczono termin wyprawy na 15 sierpnia 1096 - przed nią trochę wcześniej wyruszyła *wyprawa ludowa* - świadczy o tym jak ogromny zapał ogarniał wtedy społeczeństwo.

Wyruszają do Ziemi świętej różnymi trasami:

- 1.Rajmund z St. Gilles,
- 2.Hugon z Vermandois,
- 3.Robert hr. Flandrii,
- 4.Robert ks. Normandii,
- 5.Stefan z Blois,
- 6.Bracia Eustachy, Godfryd i Baldwin
- 7.Boemund z Tarentu i Tankred.

Wszyscy razem docierają do Konstantynopola. Jest to wielka armia ale nie wiemy jak wielka (około 7-10 tys jazdy co daje 30-50 tys piechoty jeśli proporcja to 1:5/1:7. Należy pamiętać jednak, że jest to jedynie szacowanie)

Wyruszyli też cywile, była to dla nich wyprawa w jedną stronę - mieli zamiar się tam osiedlić.

Taka duża liczba armii wyjaśnia dlaczego nie dotarli jednocześnie do Konstantynopola.

Aleksy Komnem liczył na to, że przybysze uznają jego zwierzchność.

Hugon przyjmuje go od razu

Godfryd i Baldwin niechętnie, ale też.

Boemund chciał dostać tytuł domesticos - tytuł dowódcy wojsk na wschodzie.

Rajmund został zmuszony siłą armii cesarza.

Nie było Ustalonej jednej wizji tej wyprawy.

Cesarz pomaga im przeprawić się

1097 - oblężenie Nikei przez krzyżowców i armię bizantyjską - Kildż Arslan zlekceważył sprawę

Nikea kapituluje ale przed armią cesarską. Cesarz porozdawał im zasoby żeby byli zadowoleni i krucjata rusza dalej.

1097 - bitwa pod Doryleum. Po niej Baldwin z niewielkimi siłami ruszyli na Edesse żeby udzielić wsparcia Torosowi (chrześcijański władca Edessy). Toros adoptuje Baldwina po czym bardzo szybko umiera w zamieszkach których tłumieniem Baldwin nie był zainteresowany.

Być może zajęcie Edessy było mocno zaplanowane - miało zapewnić ochronę od północy reszcie krzyżowcom, albo Baldwin dbał o swój własny interes

1097 - marsz na Antiochię

969 - 1085 - Bizancjum ma Antiochię

Antiochia może stosunkowo łatwo się bronić. Jej obrońca - Jagi Sijan ~5 tys ludzi. Oznacza to że mógł bronić miasta ale nie mógł wypowiedzieć bitwy. Krzyżowcy nie mieli jako tako materiałów do oblężenia a zaczynała się zima. Jagi Sijan wysłał prośby do Ridwana z Aleppo i Dukaka z Damaszku - synów Tutusza (tego co odebrał Jerozolime al sizowi). Ci dwaj nie mogli się porozumieć, przez co wysłali dwa osobne oddziały. Są je w stanie odbić Krzyżowcy przez to, że były to siły rozproszone na dwa oddziały.

Oblężenie Antiochii było ciężkie

Stefan z Blois piszę o tym że łupy były jego motywacją, narzeka też na to że w ziemi świętej było zimno i padał deszcz.

Fatimidzi z Egiptu przysłali poselstwo w 1098 - nie wiemy czego dotyczyło ale krzyżowcy w odpowiedzi wysłali swoje poselstwo do Egiptu.

Maj 1098 - zbliża się odsiecz pod wodzą Kerbogi - część krzyżowców, w tym Stefan z Blois odjeżdża spod Antiochii. Spotykają w drodze armię bizantyjską. Stefan mówi im że to przegrana sprawa, na co armia się zatrzymuje. Zatrzymanie tej armii będzie powodem do nieufności wobec Bizancjum. Odwrót ten świadczył też o indywidualnym charakterze krucjaty - nie czuli się zobowiązani.

Boemund porozumiewa się z Firuzem, obrońcą Antiochii, aby ten wpuszcł się do miasta. Jednocześnie Boemund rozmawia też z innymi wodzami krucjaty i proponuje im, że ten kto pierwszy wejdzie do miasta to je sobie zajmie (przebiegły układ).

Czerwiec 1098 - Zostają wpuszczeni do miasta, zajmują je ale bez cytadeli.

Oddziały Kerbogi docierają pod Antiochie - krzyżowcy są otoczeni w mieście gdzie zapasy już były trochę wyczerpane, byli zmęczeni oblężeniem, i mieli załogę w cytadeli. W takiej sytuacji zaczynają negocjować o ich bezpieczny powrót do Europy. Kerboga się nie zgadza, na co krzyżowcy w akcji desperacji atakują kerboga i odnoszą sukces.

Sierpień 1098 - Fatymidzi zajmują Jerozolimę

Krzyżowcy proponują wymianę Antiochia za Jerozolimę - Fatymidzi odmawiają

Krucjata rusza na południe. Chcą jak najszybciej dojść do Jerozolimy, aby uderzyć przed skonsolidowaniem sił muzułmańskich.

Miejscowi przywódcy Muzułmańscy nie próbują z nimi walczyć. Możliwe że to dlatego że widzieli że krzyżowcy nie chcieli zdobyć miast. Krzyżowcy otaczają miasta, dostają jedzenie w zamian za spokój i idą sobie dalej.

1099 - stają pod Jerozolimą - Ifikar ad-Daula wysiedlił całą ludność chrześcijańską żeby zapobiec sytuacji jak spod Antiochii.

Każę spustoszyć okolicę Jerozolimy aby nie mieli wody i jedzenia.

Krzyżowców było za mało aby mogli otoczyć Jerozolimę, dlatego wiedzą że tylko szybki szturm pozwoli zdobyć miasto.

W połowie czerwca 1099 flota genueńska przywiozła drewno - zbudowano maszyny oblężnicze.

15 lipca 1099 - zaczyna się szturm - zaczyna się rzeź. W meczecie Al-Asqą podobno było krwi do kostek

Wykorzystywały to obie strony - muzułmanie jako potępienie, krzyżowcy jako groźba.

W mieście zostało dużo zwłok - wiemy że je palono, na pewno jednak nie spalono wszystkich - zaczęły pojawiać się choroby

Sierpień 1099 - w askalonie lądują posiłki pod wodza al-afdała - miał dwa razy tyle sił co krzyżowcy. Jednak krzyżowcy zdołali go pokonać ale nie dali rady zająć miasta (uderzyli o świcie, było to zaskoczenie).

bitwa pod aksalonem - 12 sierpnia - militarny koniec I krucjaty

Odmruk 6 część 2: Między I a II krucjatą

Po bitwie pod askalonem spora część krzyżowców uznała że robota skończona i pojechali sobie do domu

W rękach muzułmanów dalej były najważniejsze porty.

Krzyżowcy dominowali na w polu, bo muzułmanie nie mieli odpowiedzi na ciężkozbrojnego jeźdźca z kopią.

Dla Europejczyków wojna była w tym czasie codziennością.

Krzyżowcy też nie mieli planu B - jeśli poniesliby porażkę to byłby to dla nich koniec.

do 1124 Krzyżowcy przeprowadzili 20 oblężeń - 13 udało się

Łacinnicy budowali bardzo małe fortyfikacje.

Baldwin był pierwszym królem jerozolimskim

W 1100 Beomund dostał się do niewoli muzułmańskiej

w tych latach do krzyżowców docierała pomoc z zachodu:

1. 1101

kontynuacja pierwszej krucjaty, przybyli rycerze z lombardi i akwitańczycy, wyruszyli ci co nie zdążyli na pierwszą krucjatę albo ci co zdecydowali się pod wpływem sukcesu jak i powrócili ci co uciekli wcześniej (Stefan z bois został ogłoszony tchórzem, wraca).

Przeprawa przez azję mniejszą nie była prosta - muzułmanie ich nie lekceważyli już - rycerze ponieśli straty. Ta stosunkowo niewielka pomoc bardzo pomogła przetrwać królestwu jerozolimy.

W 1103 zdobyto akkę.

2. 1106-1108

Związane z Beomundem, w 1105 został zwolniony z niewoli, udał się na zachód. Szukał tam rycerzy i żony (znalazł córkę króla francji).

Nie ukrywał że celem jego wyprawy jest bizancjum.

Wyprawę beomunda przedstawia się jako kontynuację I krucjaty.

1108 - układ beomunda z cesarzem w devol po nieudanej bitwie - księstwo antiochii staje się lennem bizancjum (daje w lenno też allepo, które zajmie w przyszłości).

Tankred - ten który sprawował władzę kiedy boemund był w niewoli, nie chce uznać tego układu.

W 1108 na wschód też Sigurd Norweski - doświadczony wojownik, walczył z muzułmanami na Półwyspie Iberyjskim, w Italii i Afryce. Prawdopodobnie wyprawa na południowe wody była czymś, jak dokonanie niemożliwego.

Przybył na czele 60 okrętów i zdobył Bejrut i Sydon w 1110 roku. Kształtuje się pewne kondominium wspólnot państwowych. Granica była bardzo niestabilna.

Muzułmanie nie byli zdolni do zorganizowanej akcji.

Wiele terenów jednocześnie było podporządkowanych jednocześnie krzyżowcom i muzułmanów.

Tereny np. antiochii były bardzo niestabilne - po bitwie pod harran nagle księstwo straciło 60% terytoriów - był to właśnie efekt tego dublowania się.

W 1105 Tankred była w konflikcie z baldwinem i znaleźli sobie muzułmańskich sojuszników.

1111 - uchodźcy z syrii przybyli do bagdadu która chciała zmusić krzyżowców do odwrotu. Wdarli się do meczetu kalifa. Kalif obiecał że „niebawem" przystąpi do działań.

1118 - Baldwin ruszył na podbój egitpu, dotarł Nilu - miał 600 ludzi. Potem zmarł.

W aleppo najbardziej było czuć chrześcijan. Roger z aleppo ruszył z ekspansją w kierunku aleppo. Sojusz II-ghaziego z mardinu i tughtigina z damaszku - pobili oni łacinników pod Ager Sanguinis (pole krwi) w 1119.

Po tej bitwie Tughtigin zacznie nazywać się tytułami „opiekuna džihadu" - przedstawia siebie jako realizatora nakazu o świętej wojnie.

Łacinnicy myślą że musieli strasznie zgrzeszyć, skoro przegrali.

1120 - synod w Nablus - zastanawiano się jak przywrócić dyscypline i moralność.

3. 1120-1124 -

Po katastrofie papież Kalikst II apeluje o wsparcie krzyżowców.

Pomoc dotarła, dotarła również flota wenecka.

1123 - zdobycie tyru dzięki wsparciu floty weneckiej

Z weneccjanami negocjuje patriarcha Gormund/Warmund - traktat zapewnia weneccjanom szczególną pozycję w tyrze.

Następca Baldwina I, Baldwin II próbował dużo wypraw. Szuka on też wsparcia na zachodzie. Swoją córkę helisandre za Fulka z Anjou - przybywa też Hugo z Payens (pierwszy mistrz zakonu ?templariuszy?).

Próba zdobycia damaszku - przybywają również rycerze z hrabstwa edessy i księstwa antiochii. Oblężenie kończy się niepowodzeniem ze względu na nieprzyjazne warunki jak i brak dyscypliny.

4. 1127-1129 -

Zaczyna swoją aktywność Iman ad-Din Zanki/Zengi - namiestnik w aleppo, zaczyna od 1128/1129 coraz bardziej umacniać swoją pozycję w syrii. Początkowo więcej uwagi daje podbijaniu muzułmanów a nie chrześcijan, Uzasadnia to „jednoczeniem muzułmanów". Ma plan zajęcia damaszku którym rządzą wtedy Burydzi. Ożeniła się z nim córka baldwina II przeciwko ojcu.

Łacinników na wschodzie było bardzo mało. *Modus vivendi* - sposób życia - łacinników „identyfikowalnych" było na początku 791. Po zakończeniu krucjaty zostało ich 104.

..... piszę, że królestwo miało 300 rycerzy

Po I krucjacie zostało około 10000 tys łacinników (w całej ziemi) - ludność syrii to 2.5 miliona

Rozwiązania które działały w jednym organizmie, nie działały w innych. Dlatego rozbiecie łacinników na aż cztery nie jest jedynie wynikiem sprzecznych interesów. Dodatkowym czynnikiem jest rozciągłość terytorialna i rozbiecie terytorialne.

Pierwsze było hrabstwo eddesy:

Baldwin z Boulogne - 1098-1100

Baldwin Le Bourg - 1100-1118

Regenci Tankred 1104, Ryszard 1104-1108, Galeran le Puiset 1118,1119

Joncelin I de Courtenay 1119-1131

Joscelin II 1131-1159

Regentka beatrycze, ż. joscelina II

Joscelin III 1159-1200 - tytułarny

Edessa - toros - ormianin, wierny kościoła katolickiego (wierny kościołowi powszechnemu) - przez ludność ormiańską był postrzegany jako odszczepieniec. Baldwin pojawił się w eddesie, toros go adoptuje.

Wkrótce potem wybucha bunt przeciwko baldwinowi. Toros umiera a władzę przejmuje Baldwin. Bierze sobie za żonę ormiankę, rozrasta swoje terytorium.

W 1100 po śmierdzi brata Gotfryda zostaje zaproszony do jerozolimy jako następca. Przekazuje wtedy hrabstwo Baldwinowi II Le Bourg jako lenno. (personalna więź między nimi, hrabstwo nie jest porządkowane). Przybywają tam głównie lotaryńczycy. Tworzą tam struktury na wzór europejskich (feudalizm). Muszą oni zaakceptować jednak że większość działa według innego prawa. Jedynie będzie nacisk na świadczenia militarne (i podatki), wszędzie indziej mają swobody.

Odmruk 7: Zdalne mruczenie

Odmruk 8: Krucjata 2: Electric Boogalo

Rycerze rzadko mieszkali w miastach,

1144 - upadek eddesy

1145 - Eugeniusz III wydał bullę Quantum praedecessores - opisał w niej przywileje krucjatowe, wprost mówił o odpuszczeniu kar za grzechy wyłącznie za to które zostały wyznane. Odpuszczenie było oferowanie tylko tym którzy dotrwają do końca, krucjaty lub swojego. Bulla ta zwalnia od odsetek od pożyczek na rzecz krucjaty, ich dobra były wolne od zajęcia. Zalecała te, żeby ruszyć skromnie, nie brać sokołów, w skromnym stroju. (Strój skromny znaczy niedrogi, nie strój odślaniający...)

Zengi który zajął Edesę zaczyna się coraz częściej tytułować „ozdobą islamu" „król wybrany przez boga".

Zengi umiera w 1146 zabity przez jednego ze swoich niewolników który wykrał mu wino.

Miał dwóch synów:

Sajf ad-Din Ghazi - pan w mosulu

Nur ad-Din - pan w aleppo

Król francji Ludwik VII ogłasza, że wyrusza na krucjatę w 1145 w boże narodzenie. Nie skonsultował tego z moźnymi, nie odwołał się do bulli Eugeniusza.

Wiosna 1148 - armia ludwika VII dociera do Antiochoii, której księżej był rajmund z poitiers.

Konrad Niemiecki i ktoś jeszcze chcą ruszyć na Eddesę.

Rajmund z poitiers chce bić akkę

rajmund z trypolisu chce iść na południe

Wybuchł skandal między żoną Ludwika VII, eleanory między rajmundem z poitiers

Konrad III i Ludwik VII spotkał się z melisadnrą i baldwinem III - dyskucja czy iść na askalon czy na damaszek.

1148 ruszyli na damaszek, skończyło się katastrofą.

Krzyżowcy myślą że to wina krzyżowców z królestwa jerozolimy

Oskarża się też zakony templariuszy i szpitalników. Wśród odpowiedzialnych byli też Grecy.

Okazało się, że łacinników można pobić.

Pojawiła się myśl, że bizantyjczykom nie można ufać.

Joscelin II dostał się do niewoli bizantyjskiem. Jego żona, Beatrycze w porozumieniu z Baldwinem sprzedała grekom hrabstwo Edessy

1151 - Edesę zdobywają muzułmanie D:

Updało bo nie mieli ludzi, zaś ci bizantyjczycy

Damaszek do tej pory rządzony przez Burydów (władcą Unur) po drugiej krucjacie rozumie, że królestwo jerozolimy nie jest pewnym partnerem.

1149 - umiera unur i sajf ad-Din Ghazi. Pozostał tylko Nur ad-Din, który w 1154 podporządkował sobie Damaszek.

Rajmund z poittiers zaczyna układać się z bizancjum. Ginie w 1149 pod Inab po której nur ad-Din kąpie się w morzu srodziemnym. Księstwo antiochii znowu znalazło się na skraju upadku, tylko dzięki wysiłkom patriarchy amalryka i baldwina III.

Wdowa po Rajmundzie bierze sobie drugiego męża a konstantynopol zmusza go do uznanie swojej zwierzchności.

Amalryk I (król jerozolimy), brat baldwina III zaangażował się w podbój egiptu.

1164 - Nur ad-Din uderza pod Artach i bierze do niewoli beomunda III i rajmunda hr. trypolisu

Podobnie wygląda sytuacja w hr trypolisu, Rajmund III dobrze sobie radził ale w 1164 dostaje się do niewoli.

W królewstwie jerozolimy jest konflikt melisandy z fulkiem z anjou a potem z baldwinem III

Pomyśl rządzenia baldwina III a na południu Melisandy wypadł bardzo srednio

1152 wybucha .reguralna wojna domowa między nimi. Wygrywa Baldwin III, 1153 zajmuje Askalon.

Dochodzi do bitwy przy Brodzie Jakuba w 1157. Sprawia to, że na zachód wysyłane są kolejne apele krucjatowe. Przybył Teodoryk hr. Flandrii, przybył na tyle że może to była jego samodzielna decyzja, nie odpowiedź na wezwanie hadriana IV

Baldwin umiera w 1163, po nim Amalryk I. Wysyła klucze do jerozłomiy? Aleksander III wydał bullę krucjatową w 1163

Amalryk ożenił się z wnuczką cesarza i zoorganizował 4 wielkie operacja na egipt: 1163, 1164, 1167, 1168/69.

Rywalizuje z Nur ad-Dinem o egipt

Ostatni dorosły kalif fatymidzki Al-hafiz, po nim de facto rządili wezyrowie.

Jeden z werzyór Szawar, miał bratanka Saladyna

Rzirkuh zabił szawara, przejął władzę

Szirkuh zmarł w 1169, władzę nad egiptem przejął saladyn.

1171 zmarł al-adid - młodociany kalif fatymidzki. Wtedy Saladyn wspomniał w modliwtie imię Nur ad_dina - formalnie przywrócona jedność sunnicka.

1174 umiera nur ad-Din i amalryk. Następcy: Al-Salih Ismail (11 lat) i Baldwin IV (13 lat) tych dwóch władców mieli za partnera dorosłego saladyna.

Saladyn ws 74 przejął damaszek, w 75 aleppo. posłubił wdowę po Nur ad-Dinie.

Wraca pomysł ataku na egipt.

Baldwin IV ma trąd. Szuka męża dla swojej siostry był to Wilhelm z montferratu, rodzi się dziecic Baldwin V. Baldwin IV szuka kolejnego męża wybiera Gwindona z Lusigan. Starzy baronowie woleliby Baldwina z Ramli.

Amalryk I miał jeszcze jedną córkę? i baldwin ją wydał za starego baron.

Baldwin IV chciał żeby Baldwin V przejął władzę. Baldwin V a w wypadku gdyby ten umarł to powinna się zebrać komisja królów zachodnich i obrać następcę.

1185 umiera baldwin IV, w 1186 Baldwin V. Nikt z komisji nie był zainteresowany wybieraniem króla. Zostaje wybrana sybila i gwidon.

Do 1185 trwa rozejm z saladynem.

Renald z chatillon stał się panem jordani? w związku z małżeństwem ze stafanią 1187 zaatakował karawanę, zostało to przez saladyna uznane jako pretekst do wojny i zerwania rozejmu.

3-4 lipca - bitwa pod hittin armia została rozbita, do niewoli dostał się gwidon i większość baranów

Saladyn zajmuje kolejne miasta poza tyrem, Konrad tam organizuje obronę.

Kapitulkuje akka, Saladyn mówi im, że mogą sobie spokojnie handlować a kupcy włoscy nie przyjmują tych propozycji, wtedy saladyn proponuje im bezpieczne przejście z akki do tyru.

1187 saladyn dotarł pod jerozlimę, proponuje aby ci oddali mu jerozolimę, a on w zamian daje pełną swobodę i gwarację swobody religijnej. łacinnicy odrzucają.

Balian z lbelinu pojawia się z w jerozlimie po swoją żonę, wdowę po amalryku. Ten poprosił saladyna aby ten ją zabrał i wyjechali, ale łacinnicy zmuszają go do obrony miasta. Armia saladyna podchodzi pod jerozlime, miasto kapituluje 2 października 1187. W związku z tym nie została zniszczona. Saladyn wyraził zgodę, aby chrześcijanie mogli ją opuścić po wypłaceniu okupu.

Zgodził się na to, aby wypuścić spore ilości grupy bez płacenia okupu. Nie zgodził się na to, żeby zburzono kościół grobu bożego.

Saladyn przejmuje kontrolę nad kolejnymi miastami, w zamian za wypuszczanie jeńców z niewoli.

1188 zwalnia gwidona pod warunkiem że ten opuści jerozloime. Gwindon nie dotrzymuje i udaje się do tyru. Konrad nie wpuszcza go do tyru - spór między łacinnikami. Gwidon dociera pod akkę i razem z grupą wojskowych zakłada obóz i oblega akkę. Daje to początek III krucjacie.

Podmruk 9: III i IV krucjata

Urban III umarł w 1187

Jego następca Grzegorz VIII wydał bullę *Audita Tremendi*

Przywódcy krucjaty Fryderyk Barbarossa, Henryk II i Filip II - Henryk sobie zmarł i wyruszył Ryszard Lwie Serce

1187 zaczynają na wschód doceirać pierwsze oddziały. Podtrzymywały one morale ze krucjata jeszcze nadejdzie

1189 - Fryderyk utonął w rzece Salef. - Cesarz chciał być pochowany w jerozolimie, postanowiono go zamarynować (mmm pychota). Kości zostały dostarczone do Tyru.

4 lipca 1190 Ryszard i filip II spotkali się w Vezelay - rozpoczęli planowanie co zrobić i jak się podzielią łupami.

Ryszard odebrał cypr komnesowi.

Gwidon miał prawo do tronu jerozolimy jako mąż sybilli, kiedy ona zmarła ożeniono go z Izabelą która nadal miała męża Konrada z Montferratu.

Filip II związał się z konradem z montferratu

Ryszard związał się z gwidonem

Obaj mieli jakies rozczenia do korony jerozolimskiej.

Ryszard z gwidonem nie zostali wpuszczeni do tyru, udali się pod akkę.

Krzyżowcy zajeli akke w 1191 - jeńcy mieli być wymineni na relikwie, złoto i innych jeńców.

Ryszard III i Filip II uznali że Gwidon ma być dożywotnie Królem po nim Konrad którego dzieci przejmą tron.

Filip uznał że wraca do europy.

Ryszard podejmuje decyzję zamordowania jeńców kiedy Saladyn zwlekał zbyt długo z wymianą jeńców.

Ryszard rusza z akki na południe,

1191 dociera pod arsuf gdzie ma bitwe z saladynem - wygrywa

Dociera do Jaffy.

Ryszard chce udereżyć na askalon i potem egipt. Ale to święta wojne i powinien zająć jerozolimę.

Wyrusza z jaffy do jerozlimy dociera w 1192 ale jakoś bardzo się nie stara.

Jednocześnie cały czas saladyn negocjuje z łacinnikami (ryszardem i konradem z monteferratu)

Mieli plan ożenienie syna saladyna z jakąś łacinniczką

Baronwie naciskają aby ryszard nie popierał gwidona.

Ryszard przekazuje cypr templariuszom, a ci przekazują go gwidonowi. Po jego śmierci przejmuje tam władze jego brat, Amalryk II z Lusignan.

1192 Korad z Montferratu został zamordowany przez assasynów w tyrze.

Nowym mężem izabelii zostaje henryk z szmpanii (wnuk Ludwika VII).

Ryszard ustanawia królestwo jerozolimy z terenami na wybrzeżu. Saladyn zgadza się na to żeby chrześcijanie mogli spokojnie odbywać pielgrzymki do ziem świętych, zezwala też na obecność kapłanów łańskich. Ceną tego układu było wycofanie się z askalonu.

1192 ryszard wraca do europy

Zaczyna się proces łączenia ks antiochii i hr trypolisu

Oba te państwa są pod wpływem armeni.

Armenia szuka sobie sojuszu z mongołami, przez co antiochia i trypolis też będą musiały wziąć w nim udział.

Przez to zostały wciągnięte w latach 80

1193 umiera Saladyn - zostawił po sobie 17 synów i brata Al-Adila.

Ryszard trafia do niewoli henryka VI Staufa. Kiedy trwało oblężenie akki było tam państwo szpitalen ktore ewoluowało w stronę zakonu rycerskiego.

Przejmuje on Cypr. Mianuje on w 1196 amalryka II królem

Wysłał on też armię, co budzi niepokój henryka z szampanii którego toczenie lbelinów (starzy baroni) nie chcą wojować z muzułmanami.

Armia heryka VI rozpoczyna duży atak na galilję, bez żadnej konsultacji z kimkolwiek. Al-Adil rozgromił wyprawę.

Henryk VI umiera

1197 henryk z szampanii wypadł z okna, izabela znowu wdową.

Jej nowy mąż Amalryk I Cypryjski - dochodzi do unii personalnej między cyprem a jerozolimą.

Papieżem zostaje Innocenty III

Rodzi się koncepcja że każdy chrześcijanin może zostać krzyżowcem ale można były się z nich wykupić.

1215 - sobór laterański wzywa do krucjaty - ale nie przynosi to natychmiastowej reakcji.

?1205? - uimera - małryka, niedługo po nim izabela

Hugon cypryjski ma tedy lat 10. Zostają więc dziedziczki, Maria która ma lat 13,. Szukano jej męża

1208 wysłano poselstwo

1210 znaleziono jej męża - jana z brienne - pokazuje to, że nikogo jerozolima nie obchodziła już D:

Maria La marquise zmarła podczas porodu Fryderyka II.

1204 - Wyrusza IV krucjata

Podczas V krucjaty kajkawus zrobił dywersje

1218 - Uderzają Damiettę i umiera Al-Adil

Al-Kamil przejmuje władzę

1219 - upadła damietta

Krzyżowcy przez bardzo długi czas nie podejmują żadnych działań

Al-Kamil przedstawia kolejne negocjacje chce coś tam za oddanie czegoś tam, nie wiadomo o co mu choidzło

Papież honoriusz nakazuje pelagiuszowi z Albano, swojemu legatowi aby powiadomił stolicę i poważnie potraktował te propozycję.

Po przybyciu posiłków wiosną 1221 łacinnicy są gotowi do wyruszenia wzdłuż nilu. Ruszają kiedy nil zaczyna wzbierać. Krzyżowcy muszą skapitulować. Oddają damiettę.

Robert de Courson - Legat V krucjaty.

Jan z Brienne porzuca krzyżowców. Kończy się spektakularną klęską. Porażka wielkiej polityki papeskiej.

Mrucus X: V wyprawa

1222 - Fryderyk II Stauf zoobowiązał się do wsparcia ziemii świętej

1225 - Fryderyk II poślubił Izabelę Jolantę

1227 - Grzegorz IX obłożył klątwą fryderyka bo nie wyruszył do ziemi świętej.

1228 - zmarła izabela jolanta rodząc syna, konrada

Baronowie obawiali się, że jeśli fryderyk

Zmarł brat alkamila który kontrolował damaszek.

Znacznie ważniejsze jest utrzymanie wspólnej pozycji

Niż ewentualnie powiększenie królestwa jerozolimskiego

Ugodził się z al-kamilem

1229 - kornował się na króla jerozolimy

1229 - układ w Jaffie -

Mamy króla, którego nie mamy na miejscu i jednocześnie mamy niezwykle podzieloną scenę polityczną

Przeciwnko nimi wystąpili baronowie

1231 - wysłał zbrojnych Ryszarda Filangieriego

Ten stan zawieszeinia trwał dopóki kolejne siły krzyżowcó nie przybyły na wschód

Tybald król nawarry podjął decyzję szybciej niż rozejm wygaś

Król jerozolimy nie za bardzie się cieszy że ktoś chce mu pomagać

Dojrzewa taki pogląd że może zamiast walki należy podjąć negocjację

Ruszają na askalon i na gazę, kończy się tak jak miało się skończyć

1239 jerozolima zosatje zajęty przez muzułmanów

Zaczynają negocjować z tybaldem

Pan damaszku propnuję, żeby razem siły krzyżowców zaatakowały egipt.

Zniechęcony tym wszystkim tybald w 1240 pakuje się i wraca do europy

1241 ryszard z konrwalii opuszcza ziemię świętą, wraca do europy a to z perspektywy królewsta oznacza koniec stabilności

Daje do zrozumienia że się na wschód nie wybiera

Staufowie wysyłają wtedy tomasza a akwinu hr. aversy którego ibeninowie nie uznają ogłaszają zasadę prawną mówiącą o tym, że królem jerozolimy może być tylko osoba wskazana przez wysoki sąd.

Regentką zostaje alicja, tkóra ma syna hugona, ona do 1246 tawładzę regencną w królestwstwie jerozolimskim próbowała wypełniać, ale w zasadzie nie cieszyła się żadnym posłuszeństwem.

Po niej regentem był henryk cypryjski

Baronowie królestwa zaczęli szukać porozumienia z damaszkiem. Horyzmijczycy weszli do jerozolimy, dopuścili się dziłań o charakterze huligańskim. Europa była bardzo poruszona.

Bitwa pomiędzy ascalicha

1244 - bitwa pod la forbiette skończyła się dramatyczna klęska ascaliha islaila. Po tej bitwie

Sam fakt tego,

Politykę w syrii kreują panowie z damaszku

Europie to się nie podobało, ale nikt nie był zdolny nic z tym zrobić

Wyruszy dopiero ludwik IX Święty

1248 dociera na cypr

Wenecjanie nie chcieli się zaangażować i go przenieść. Utrzymują dobre relacje z ajubidami.

Piza i Genua toczą ze sobą wojnę na wodach syryjskich. Nawet jeżeli mają jakieś jednostki pływający to zaangażowane są w te wojne

1249 siły ludwika lądują pod damiettą - łatwo ją zajmują dlatego, że fahrad-din oddał mu ją.

Negocjacje kończą się tym, że muzułamnie wypuszczają ludwika i krzyżowców w zamian za gigantyczny okup.

1252 umiera fryderyk II

Po henryku cypryjskim królem zostaje

w egipcie dochodzi do przewrotu władzę przejmują memelcuy.

W połowie XIII w. pojawiają się mongołowie. Zbliżają się do syrii, wchodzą z nimi w porozumienie władzcy armenii W roku 1260 wkracają do syrii mongołowie, zajmują i aleppo i damaszek. Spotyka się to z reakcją memeluków.

Mamelucy stają się jedynym muzułmańskim sąsiadem.

Bajbas obejmuje władzę w sułtanacie mameludzkim. Bardzo mocno pamięta łacinnikom ze byli w sojuszu z ormianami. w 1261 umiera placencja. Hugona syna izabeli.

Po roku 64 regentem został jej syn hugon.

Żadna poważna siła polityczna nie chce mieć kontroli nad nim. Zaczyna być postrzegane jako pewien problem. Bajbas zaczyna ograniczać władztwa łacinników. Sytuacji nie zmienia również to, że na stolicę piotrowa zostaje wybrany patreon. Jego następcą i kontynuator był klemens IV. Na wschodzie bajbas podejmuje konkretne kroki

w 1268 bajbars zajmuje antiochię. W tym samym roku został stracony Konradyn.

Te pretensje do korony jerozolimskiej zgłasza maria, i izabela.

W roku 69 uchodzi hugon. Koronował się na króla jerozolimskiego, ale jego pozycja i jego wpływy były naprawdę słabe. Hugon dążył do tego aby wzmocnić swoją pozycję w bejrucie. To pokazuje jego słabość.W 1269 wyrusza krucjata zoorganizowana przez jakuba aragońskiego. Docierają te siły. W 1270 wyrusza ludwik IX i ląduje w tunisie. Niczym pozytywnym się to nie kończy. Natomiast te operacje podjęte przez aragończyków a także ludwika IX. Zatrzymały aktywność bajbarjsa przed 1269. Zwleka do 1271. Potem działa. Zajmuje zamki szpitalnikom. Krzyżowcy od tej pory mają tylko umocnione punkty na wybrzeżu. W 1270 wyruszył edward.

Stworzył się plan dużej koalicji, do której powstanie miał się przyczynić edward. W końcu edward padł ofiarą zamachu do sparaliżowało i w 72. został zawarty układ, rozejm między bajbaresem i łacinnikami.

Celem było zatrzymanie wiania się do syrii mongołów.

Zakończona traktatem w cezarei. Miano pomóc łacinnikom na wybrzeżu syryjskim.

Maria, córka melisandry. Uznała, że może te prawa do swojej korony może sprzedać karolowi andegawońskiemu.

Hugon I jerozolimski III cypryjski wyjechał z akki n cypr. Do akki przypłynął rogers z san saverino - przejmuje on władzę nad akką i

Tymczasem Tyr pozostaje wierny hugonowi.

Bajbars umiera - spory o sukcesje.

Historyjka o królu janie co gdzieś tam jest.

Nikt za bardzo nie ufa mongołom.

Umiera w roku 1285 także po roku panowania. Władze przejmuje henryk jerozolimski.

w 1287 kalawon stopniowo zajmuje kolejne tereny, zajjmuje trypolis.

Kalawud zawiera rozem dzieiesięcioletni.

Zebranie się pewnej grupy krzyżowc . Przybtywają do akki, nie są prowadzeni przez jakis wpływowych przywództów. Krzyżowcy widzą, że po ulicach akki chodzą spokojnie sobie muzłmańscy kupcy i na nich napadają. Kalawun uiznaje to za złamanie rozjemi i rozpoczyna operacje wojskową po czym umiera. W 1291 alaś ashalil wyrusza przeciwko akkce. podchodzi pod nią i oblega. Henryk krol jerozlolimy wraca na cypr. akka pada. muzułmanie zajmują kolejne miasta na wybrzeżu tyr i w ogóle królestwo przestaje istnieć w dosć rozpaczliwych okolicznościach.

Tym sposobem kończymy dzieje polityczne. ale nie do końca. po 1291 mamy jeszcze Gibelet.

Mruczek 11: it's joeover

1291 upadek Akki

Hetum - książę ormiański, udał się na cypr gdzie został zakkonikiem napisał traktat o tym jak można było odzyskać ziemię świętą

Według niego sami łaciniicy nie mogli sobie sami poradzić.

Powstają kolejne raporty dla tego środowiska.

1359 - królem został piotr I król cypru i tytularny jerozolimy.

Udalo się zmobilizować opinię publiczną i krzyżowców. Ale nie ma tam królów i wielkich baronów.

1365 zbierają się na rodos. Dołączają wenecjanie.

formaknie władzta był al-aszraf szaban II - miał 11 lat. w jego imieniu rządził emir Jalbugha. Namisetnik aleksandri ruszył natomiast na pielgrzymkę do mekki.

Miejscowi byli przekonani że to płynie wielka flota kupiecka. Flota zaatakowała przez zachodni basen. Wpłyneli do środka miasta i szybko je zajeli. Na potęgę złupili wszystko co się dało.

Piotr I nie zapanował nad armią, zniszczono część umocnień aleksnadrii.

W obliczu odsieczy muzułmańskiej krzyżowcy ogłosili że chcą wracać.

Piotr został myśląc że wróca, ale to się nie stało.

Wenecjanie zaczęli rozgłaszać, że nie trzeba się szykować bo piotr już zawarł pokój z egiptem - fake news

Obawiano się inwazjii muzułmańskiej na cypr.

1369 król cypru piotr I padł ofiarą zamachu na jego życie.

W XIV i XV celem łacinników nie jest już osadnictwo i zajmowanie ziemi.

Dostrzegamy żeby faktycznie handlować i się modlić wcale nie musimy dominować politycznie. Nawet nie potrzebujemy politycznej obecności.

Proces wypierania łacinników trwa bardzo długo. W tym czasie udało się wypracować rozwiązanie które pozwoliły móc te cele realizowac bez posiadania swoich państw na wschodzie.

Kupcy są przekonani, że sukces militarny pozwoli na zwiększenie zarobków. Chcemy nie tylko żeby łacinnicy kontrolowali tyr, ale żeby była tam dzielnica wenecka. Ten sposób myślenia widać u innych miast kupieckich.

Po III krucjacie kupcy zaczynją

Konsul ma wyłącznie władzę nad ludźmi

Już na początku XIII w. Społeczności rodzą się bardzo duże, dojrzewa idea kolejnej wyprawy krzyżowej (innocenty III). W ramach takich działań prewencyjnych internuja 3000 łacińskich kupców. To sprawia, że kupcy zaczynają sie powoli dystanować od idei krucjatowej. Jak w 91 załamała się obecność łacinników stolica apostolska proponuje przerwanie handlu z muzułmanami. Nikt go nie posłuchał.

1295 - Sułtan Al-malik An-Nasir układ z k aragonii jakubem II. Jakub zobowiązuje się że nie będzie żadnych ograniczeń w hanldu. Obie strony postanawiają że będą się nawzajem wspierać przeciwko wszystko wrogom.

Stosowano wobec niego jakieś represje, ale nie było skuteczne. Dał zgodę, aby franciszkanie z jego królestwa przybyli do egiptu sprawować kontrolę nad jeńcami chrześcijańskimi. Dostał też zgodę aby łacinnicy mogli sprawować msze łacińskie w świątyni grobu bożego.

1304 wenecjanie prowadzili podobne negocjacje - będą mogli handlować w akkke i przyprowadzać tam pielgrzymów.

Przez ten czas aktywości łacinników ziemia święta zbliża się do europy.

Post-Mruk 12: Kultura łacinników

Lundość która została po I krucjacie przyjmuje przydomnki od swoich nowych posiadłości, co znaczy że nie mieli jakiś świetnych posiadłości w europie.

Pactum varmundi dawał wenecjanom szeroką autonomię

Zakony rycerskie które rodzą się w ziemi świętej - Pierwszy templariusze

Bractwo świętego jana jałomużnika ewoluowaje w zakon rycerskie.

Są to struktury które podporządkowane są stolicy apostolskiej a nie żadnemu królowi.

Spór pomiędzy młodymi a starami baronami przeniósł się na spory między zakonami rycerskimi.

Celibatariusze zajmowali się np polowaniami na króliki w wolnym czasie co było niebezpieczne.

Łacinnicy byli uzależnieni od napływów nowych ludzi, nie byli samodzielni demograficznie. Zachęcano ciągle nowych osadników

Fulcher z Chartes opisywał jak to bliski wschód jest wspaniałym miejscem (propaganda)

Kiedy zaczyna się kurczyć terytorium łacinników to trudniej namawia sie nowych osadników przez perspektywę potrzeby obrony tej ziemi. Jak ryszard Lwie Serce zajmie cypr to okaże się że spora część europy czuje się tam bezpieczniej niż w ziemi świętej (jak niezatapialny lotniskowiec).

Po IV krucjacie powstanie cesarstwo łacińskie. Jest ono bezpieczniejsze niż gdzieś z muzułmanami za oknem.

Dość szybko ogarnięto struktury kościelne, szybko tez dostosowano je do lokalnych wymagań politycznych. W Syrii i palestynie spotykają już istniejące kościoły złączone z nimi.

Zdecydowano się założyć wspólnoty podwójne, mnichów i mniszek

Budowano wiele kościołów. Przybudowano kompleks do kościołu grobu bożego.

12 lipca w 50 rocznicę zdobycia jerozolimy miała miejsce konsekracja całości łacińskiej w stylu romańskim.

Te budowle na wzgórzy świątynnym były z około justyniana.

Na północ od wzgórze zbudowano kościół świętej anny. Z nim powiązany był konwetn mniszek królewskich (trafiła tam żona baldwina I, baldwina II, teodora)

Budowano miejsca święte tam gdzie apoktryfy mówiło że coś się stało. Przykładem było Emaus. Nie wiadomo gdzie ono było, Onosmatikon mówił że to jakies miasteczko obok nikopolis, móiwl tak ponieważ według jego tekstów znajdowało isę 160 stadiów od jerozolimy. Jak przyjdą krzyżowcy to przynoszą swoje teksty które mówią 60 stadiów, więc emaus przeniesiono do Abu Ghosh i tam zbudowano świątynie gdzie upamiętniano miejsce.

Toron dee chevalier - zamek dobrego łotra więc szukano mu zamku (dano mu też imię dyzma).

W XIV wieku uznano, że jednak El-qubeiba to Emaus.

Rozwija się ruch pielgrzymkowy - zaczęto spisywac łacińskie przewodniki dla pielgrzymów autorstwa Rga Fretellusa (troche taki współczesny przewodnik).

W kronikach XIII w. obok informacji o francji i europie ogólnie kronikarze piszą też o wydarzeiach z ziemii świętej.

Roczniki też opisują te wydarzenia

To co się dzieje w ziemii świętej dotyka europy dlatego ich to interesuje.

Po stratach terytorialnych pojawia się niowe miejsce u stóp góry Karmet pojawiaja się kuźnia gdzie wybito gwoździe którymi chrystus był przybity do krzyża.

Znaleziono też gospodę dobrego samarytanina.

Przenosiono relikwie, cudowne obrazy wszystko po to żeby spełniała łacińskie oczekiwania.

Na początku XII w. zaczynają się pojawiać heretycy w europie, za nim idzie nacisk na żydów. Bardzo wyraźnie zaznaczano granicę my i oni. Na wschodzie jednak musieli nauczyć się żyć wśród tych innych.

Jakobici - Jakub Baradeusz

Ormianie

Nestorianie

Maronici - Maron (prześli na monoteetyzm)

Koptowie

Łączyło ich to że jak łacinnicy nie lubli greków

1182 - unia z kościołem maronickim z zachowaniem ich obyczajów

Patriarcha jacobicki Ignacy II złoży wyznanie wiary. ale bez jakiejś unii

Jest też niejednorodna społeczność nie chrześcijan

Potrzebna była też zmiana przyzwyczajęń

Był deficyt łacińskich kobiet na wschodzie, można było je sprowadzać, ale większość

Usama ibn-Mumkidh - opisał przygody swojego życia, opisuje wiele przypadków małżeństw między chrześcijanami a kobietami muzułmańksmi. Niektóre trawły, ale czasami kobiety uciekały. Ma on też wiele przyjaciół łacinników i on podaje im kolacje. Usama wzdryga się bo nie wie czy może to zjesc na co gospodarz mówi że gotuje mu egipcjanin i wszystko jest git. Więc ta akulturacja była przyspieszona przez relacje prywatne i rodzinne. Jakiś łacinnik nawet zaproponował że weźmie syna usamy do europy na erasmus. Usama pisze, że woli żeby jego syn dostał się do niewoli niz do europy (nie chciał obrazić krzyżowca i dlatego zmyślił jakąś historyjkę). Usama pisze że odwiedził jerozolimę i swoich przyjaciół templariuszy. Jakiś templariusz kazał mu się modlić w jakas stronę na co inni przeprosili za niego.

W II i III pokoleniu już znają arabski.

Psałterz melissandry - okładka podobna do tkaniny z bayeux, ale środek już w trybie wschodnim (orientalnym) bo tworzyli go artyści z wschodu i zachodu.

Groby proroków w herbronie - miejsce kultu chrześcijan i muzułnamów. Tak samo grób marii (miriam)

Jest to kontrast z zachodem gdzie nie tolerowano żadnych odchyleń.

Jakub de Vitry wpada na pomysł że będzie wykupywał niewolników i będzie ich chrzcił ale było to bezskuteczne.

Łacinnicy nie rozmywiają się jednak religijnie.
Łacinnicy nie zaczynają nosić bród.

Mruk 13 - Handel

Sukna z krajów zsalpejskich były więcej warte niż korzenie które trafiały ze wschodu na zachód - towar europejsik trafiał na wschód i był znacznej wartości.
Ibn dżubarj - napisał Rihle - opisywał mnóstwo karawan
Fatymidzi korzystali z ceł jako narzędzia kontroli tego, jakie towary przybywają na wschód.
Rajmund z Penaforte -
Wenecjanie uznali że warto na pewien czas wprowadzić ograniczenie hadlu.
Przebiegła gra handlowa między wenecjanami a sułtanem Al_nasirem muhamatem
W miejsce tych transportowców pojawiają się galery
mydło.
Urban II mówił że kraj był bardzo bogaty i w ogóle.
Al-Athir - napisał historie przez krainę bogatą

Echo pomruku 14 - Franciszkanie

Historia franciszka o próbie ognia w obozie al-kamila której nie mógł przegrać
Historie o tym że święty franciszek skutecznie nauczał i nawrócił muzułmanów i nawet nawrócił Al-Kamila. Pojawiają się
Bracia mniejsi moga zainstalować się w Bazylice grobu bożego.
Felix Faber twierdził że wydali ponad 30000 tysięcy dukatów na jakieś rzeczy w tym wieczernikj
1135 - przybycie franiczyszkanów z prowincji akwitańskiej, ale nie ci z cypru pomimo tego że już tam isntiała struktura. Podlegali oni dwóm organom na raz.
Konwentoławoie vs. spirytuałowie
Stało się to tak samo jak zainstalowanie łacinników za karola wielkiego. Robert Andegaweński ma interas wspierając papieża który wspiera franciszkanó. Sułtan jest żywo zainteresowany niedopuszczeniem do kolejnej krucjaty.
Funkcjonowali lepiej niż dominkanie, bo wykupowali sobie tereny wokół wieczernika
Małgorzata z sycylii kupuje teren w pobliuż wieczernika i zakłada tam hospicjum dla kobeit. Początkowo działa niezależnie od franciszkanów, natomiast później będzie ono otoczone opieką przez franciszkanó.
W 41 umiera ana ammad, stało się to samo co po śmierci haruna ar-raszyda. Braci z syojnu uwięziono, wyposażenie niszczeono Piotr aragoński interweniował, Braci zwolniono, pozwolono na ponowny wykup. Papież znowu musiał też pozowilić na handel
Papież klemens VI wydał dwie bulle, Gratias Agimus i NUper Carissime - opisują co bracia wtedy robią i pokazuje to ich podwójną zależność.
Od tego momentu łacinników zaczyna przybywać.
1351 - w akkce w niedziele palmową łacińscy kupcy urządzają sobie procesję i nie żadnych konsekwneji
1353 - Zofia de Arcangelis zakłada hospicjum, Jakiś finansowy skandal.
Al-Malik as_salih chce wprowadzić znowu układ omara.
1358 - dwóch męczenników szkalowało proroków zanim ich zabili. Przypomina to dobrowolnych męczenników z XI w. na półwyspie iberyjskim. Chciano tak sprowokować jakiś cud.
Administracja muzułmańska nie chciała ich uśmiercać żeby nie zaostrzać sytuacji.
Po złupieni aleksandri wszystkich braci mniejsztych wsadzono do więzienia.
Jak są bracia to łatwiej jest się im utrzymać, dlatego promuje się pielgrzymowanie.
Organizuje się nowe, atrakcyjne nabożeństwa. Takie który odbywają się poza świątynią (idea drogi krzyżowej).
Jest też droga do matki bożej.
Prowadzą też przewodniki po ziemi świętej. - po wynalezieniu druku też je się drukuje.
Zaczyna sięzdaniem sylwestrowym. - znaczki oznaczające odpusty przyznane przez papieża sylwestra na prośbę konstatyna i jego matki heleny - wymyślone po to aby ściągnąć pielgrzymów odpustami.
1429 - odebrano franicszkaniom piwnice i parter wieczernika ze względu na obeność zwłok króla dawida
Wenecja zainterweniowała i oddano im parter bez piwnicy
zaczęto tam też wnosić kaplice zesłania ducha świętego, którą ufundował książę burgundzki filip
Rozebrali ją, potem znowu zbudowali, potem znowu, potem znowu.
Byli też w:
Grób marii
Grota narodenai w betlejem
Grot mlezna - grota podziemna w beltejem pokryta jasną skalą - legenda o tym że matka go tam karmiła i mleko jej skapało.
Ramla - miejscowość niedaleko jaffy.
We wsparice franicszkanów zaangaował się też Jan Galeazzo visconti - wysyła sułtanowi prezenty,
wenecja mocno się zaangażowała
Tolomeri - znali dwa języki mieli przechwycać pielgrzymów w wenecji.
U fabera jest lista tego co powinni robić ci pielgrzymi.